

Kärrypolulta valtatielle: Internetin lyhyt historia

KATRI KLEEMOLA

Miten ihmeessä selvisimme ennen Internetiä? Ihan hyvin kai – eikä siitä ole normaaliajanlaskun mukaan edes kauan. Netistä on tullut hyvin lyhyen ajan sisällä erottamaton osa arkea. Petri Saarikosken ja kumppaneiden teos ”Fonetista Facebookiin” luotaa ilmiötä kulttuurihistoriallisesta – ja vähän teknologisestakin – näkökulmasta. Kirjoittajat ovat Turun yliopistossa työskenteleviä digitaalisen kulttuurin tutkijoita. Kirjaa lukiessa käy selväksi eräs mielenkiintoinen Internetille tyypillinen ilmiö: se vanhenee suurella nopeudella suhteessa perinteisen kalenterin aikaan. Sari Östman esittää luvussaan ”Onko netille aikaa?”, että eri näkemysten mukaan yhden ”perinteisen” vuoden aikana eletään neljä tai jopa seitsemän nettivuotta. Syksyllä 2009 ilmestynyt teos vaikuttaa joiltain osin jo hie-man vanhentuneelta – vain 1,5 ”perinteisen” vuoden kuluttua ilmestymisestään.

Kirjan parhaita anteja ovat mainittu Östmanin nettiin liittyviä aikakäsityksiä ja toisaalta ajankäyttöä käsittelevä luku ja Petri Saarikosken luku ”Visio – maailmantelevisiosta tiedon valtateille”, jossa esitellään Internetin leviämistä pienten piirien lelusta jokamiehen ja -naisen työvälineeksi ja viihdekeskukseksi.

Saarikosken artikkeli herättää lukijan muistelemaan omaa henkilökohtaista Internet-historiaansa. Itse muistan lähettäneeni ensimmäisen sähköpos-

tini elokuussa 1994. Olin juuri aloittamassa yliopisto-opintojani, ja sen myötä sain myös yliopiston sähköpostiosoitteen. Aleksanterinkadun pienen atk-luokan Unix-pöntöstä lähtenyt sähköposti oli osoitettu veljelleni, joka oli myös yliopisto-opiskelija: en silloin tuntenut kehtään muuta, jolla olisi ollut sähköpostiosoite. Osoitekirja paisu kuitenkin nopeasti. Yliopiston tarjoamien tietotekniikkaresurssien ansiosta harrastuneisuuteni laajeni nopeasti myös omien verkkosivujen tekemiseen (josta sittemmin sukeutui minulle myös ammatti ainakin vähäksi aikaa). Muistojen verestämiseksi kaivoin ihasuttavasta ja nolostuttavasta Wayback Machinesta¹ webbisivuni vuosimallia 1999 (jostain syystä – ja ehkä onneksi – ihan alkuperäisiä sivujani sieltä ei löydy).

Östmanin ajankäyttö-luku on lukemisen arvoinen artikkeli kokonaisuudessaan, mutta päällimmäisenä mieleeni jäi oivallus erittäin nopeasti viime vuosina tapahtuneesta muutoksesta Internetiin liittyvissä ajankäyttötavoissa. Vielä 2000-luvun alkupuolella Tilastokeskus on Östmanin mukaan tilastoinut mm. Internetin käyttöön kulutettua aikaa. Nyt moinen tuntuu aivan absurdilta, koska netti on niin kiinteä osa arkea: nettiin ei enää mennä, siellä ollaan. Östman toteaa, että kulttuuri-

Petri Saarikoski & Jaakko Suominen & Riikka Turtiainen & Sari Östman
Fonetista Facebookiin.
Internetin kulttuurihistoria
Gaudeamus, 2009

sen muutoksen on mahdollistanut teknologia, erityisesti laajakaistayhteydet. Nyt, vuonna 2011, kehitystä ovat kirjan kirjoittamisen ajankohdasta viedyneet eteenpäin myös yleistyneet ja halventuneet mobiiliyhteydet ja kehittyneet mobiilipäätelaitteet. Netti ei ole enää vain työpaikalla ja kotona, vaan myös taskussa tai käsialuksessa: bussissa, baarissa tai vaikka vessassa.

Kirjan aihe on mielenkiintoinen, mutta toteutus suurelta osin ei. Joko viihdyttävyyteen ei ole edes pyritty, tai sitten on luotettu siihen, että aihe kantaa ilman vaivannäköäkin. Johdannossa sanotaankin aivan suoraan, että kirjan teemoissa on keskitytty ”kirjoittajien omiin kiinnostuksen kohteisiin”. Tuloksena on huonosti toimitettu sillisalaatti. Sääli, koska Internetin kulttuurihistoriasta olisi voinut (ja voisi edelleen!) kirjoittaa erittäin mukaansatempaavan kirjan. Voi tietenkin olla, että Internetin historian kiinnostavimmat hetket ovatkin kunkin käyttäjän omia, henkilökohtaisia muistoja, jotka eivät avaudu muille, toisenlaista elämää eläville.

¹ Internet Archive: Wayback Machine
<http://web.archive.aorg>